

sempre l'havia vist molt més gran i el respectava a desdir. Una vegada que anant pel carrer, en Riba, ben jove, llançà un pirop a una noia, en Foix s'enrojolà, em deia. Amb aquests mestres no estalviava els elogis. Coneixia o tractà molt **Ventura Gassol** que, amb **Sagarra**, formava part de la mateixa generació, i era molt amic de **Tomàs Garcés**, el «Ship-boy» de *La Publicitat*, amb el qual alguna vegada es disputaven l'espai del dia, i del meu pare, que eren respectivament vuit i cinc anys més joves que ell.

La paraula imperialisme era per a Foix un eufemisme teòric. En el fons, responia a la tàctica de fer dels Països Catalans, amb el pòndol dut pel Principat, un espai cultural i, si es podia, polític, entre França i Espanya. **Josep Carbonell**, poc abans de morir, declarava: «Penso que tots els mals ens han vingut de França». Algú ha escrit que Foix va dir a **Pedro Salinas**: «Mi misión imperial no es Gibraltar o Marruecos, sino Nimes i Carcassona».

Foix accentuava la comunitat, sobretot cultural i lingüística, de les terres de parla catalana: «Som ciutadans d'un país únic amb unitat lingüística i una sola bandera». O bé: «El català de Mallorca, el de Barcelona, el de Perpinyà o el de Castelló poden exhibir certificat de consanguinitat». Ell, però, procedia de la Catalunya central, dels verals de Solsona («El meu país és un roc...») comença un poema i de Manresa. Va tenir dues germanes, **Paulina**, que morí soltera, i **Isabel**, monja paüla, també traspasada. Ara, l'escalf familiar, el mantenien, al costat dels amics, els seus cosins **Jordi Madern i Joan Marsà**.

El 1947 l'aparició de *Sol, i de dol*, prop d'un centenar de sonets esculpits en la llengua i en la forma, van sorprendre, diria, tothom. Havia nascut un clàssic, per bé que una part dels poemes eren escrits, i fins algun de publicat, vint-i-cinc anys enrere.

Després, *Les irrealis omegues*, llibre difícil, carregat de simbolismes, alguns sobre la guerra civil que havia avergonyit tan J. V. Foix, amb els crims i els estralls a totes dues bandes. Durant aquell període, el poeta, a qui van fer alguns escorcolls els de la FAI, va viure molt reclòs i deixà d'escriure, emmudí. **Ferran Soldevila** anota en el seu dietari: «En Foix m'ha explicat, escriuixit, l'assassinat de monges». La censura, naturalment, no va entendre *Les irrealis omegues* i el va autoritzar. Al cap de poc, *On he deixat les claus...* i *Onze nadals i un Cap d'Any*, que, dins la limitació de les edicions, fetes impecablement per

l'editor Altés i conservant una mítica i inexistent editorial, L'Amic de les Arts, varen consolidar el prestigi de J. V. Foix i acresqueren la minoria de joves que l'anaven a veure i el tenien per mestre. J. V. Foix exercia el mestratge en l'àgora del diumenge a la tarda, per on han passat **Joaquim Ventalló, Gabriel Ferrater, Enric Badosa, Esteve Padrós, Joaquim Molas, Antoni Comas, Manuel Pla i Salat**, i tants i tants d'altres. El 1973 m'havia declarat: «Des de *Monitor* he predicat que, si cal, el poeta ha d'escriure anònimament al servei de la comunitat. I m'ha complagut de trobar-me amb un disc de la **Guillermina Motta** on, entre

cançons populars conegudes, canta dues nades meves. Qui sap si, d'ací a uns anys, la gent oblidarà també el nom de l'autor i m'incorporarà al cançoner tradicional».

El 1985 Foix en una entrevista per ràdio deia que **Jordi Pujol** portava a terme el programa, incomplet per la mort i la Dictadura de **Primo de Rivera**, que havia marcat **Prat de la Riba**. El 1953, no ho oblidem, va escriure un pròleg al llibre de poemes, **Terra en la boca**, de Joan Fuster. Crec que fóra un bon homenatge des de València recollir en un volumet els textos de J. V. Foix sobre els nostres Països Catalans. □

TREBALLAR DE PASTISSER, A CAN FOIX

Entre dolços i poesia

«Un establiment modernitzat, però encara amb reminiscències modernistes que li donen una aparença senyorial i luxosa, amb una harmonia perfecta entre modernitat i tradició». Can Foix, pastisseria, a Sarrià.

Carme Gibert Valls

Per circumstàncies providencials i una mica llargues d'explicar, vaig tenir l'ocasió de treballar temporalment, ara ja fa un any, a la pastisseria Foix del carrer Major de Sarrià. Feia poc que l'establiment havia estat modernitzat, però conservava encara reminiscències modernistes que li donaven una aparença senyorial i luxosa.

Aquest eclecticisme en la decoració, aquesta harmonia perfecta entre modernitat i tradició, va evocar-me cert paral·lelisme amb l'obra poètica de Foix: així com Foix havia mesclat magistralment tendències purament avantguardistes amb la poètica noucentista i modernista, la pastisseria ara mostrava avanços tècnics sofisticats entre mostradors de marbre i pres-tatgeries de gust propi de fi de segle.

Can Foix era, sempre, un negoci eminentment familiar. Els pastissers, homes experimentats i savis, hi treballaven quasi artesanalment, amb paciència i vocació, des de feia moltes dècades. L'encarregat era parent proper del poeta. De portes endins, a la pastisseria, s'hi respirava un ambient seriós i tradicional, carregat de records i imatges casolanes.

Cada diumenge, pels volts de les tres de la tarda, el poeta ens feia una visita quan tornava del seu passeig diari per Pedralves i demanava quasi sempre el mateix tortellet o braç de gitano. Quan entrava a la pastisseria, a poc a poc i amb un pas una mica insegur, es posava, com tothom, a la cua, encara que sabia que immediatament seria servit per alguna de

«Es posava a la cua, com tothom».

les noies o bé pel mateix encarregat, si s'hi esqueia.

Vaig tenir la sort de ser presentada directament al poeta, el qual va donar-me la mà amb un cordial i sorprenent: «¡Encaixa-la noia!». Em va admirar la senzillesa i la bonhomia del seu parlar, i el seu viu interès pels afers de la pastisseria i la gent que hi treballàvem.

A més de les visites de cada diumenge, vaig tenir ocasió de tornar a parlar amb el poeta el dia de la celebració del centenari de la fundació de la pastisseria. Aquell dia, rodejat d'afalacs i personatges il·lustres, va tornar a mostrar-me polidament el seu somriure.

A la pastisseria vaig treballar fins al mes d'abril. El dia que vaig marxar,

l'encarregat va donar-me una rosa i va dir-me que anés a veure el poeta i li la portés personalment. Al poeta, sempre li havien agradat les roses. Amb les *Obres Completes* sota el braç i aquella rosa vermella a la mà, vaig pujar, amb el cor desbocat, les inacabables escales de la casa del poeta al carrer Setantí. Va obrir-me una serventa gran i encorbada, vestida d'uniforme negre i còfia blanca, com les d'abans. No vaig poder parlar amb J. V. Foix, perquè era entrevistat en aquell moment, però va tenir la delicadesa de remerciar-me per la rosa i fer-me una dedicatòria.

En sortir d'aquella casa, vaig pensar que l'experiència laboral a Can Foix s'ho havia valgut. Si més no, havia conegut personalment un dels nostres poetes més il·lustres. □

JAUME PADRÓS, METGE DE FOIX

També s'ha mort l'home

Jaume Padrós, després del seu pare, va ser el metge de capçalera de Foix. A la pastisseria, al Port de la Selva, la seva amistat apareix esguitada d'anècdotes d'un home respectuós en el tracte que mai no perdia el bon humor.

Dalt, Jordi, Rafael i Esteve Padrós. Baix, Foix amb Enric Badosa i Jaume Padrós.

Jaume Padrós Selma (Metge)

Mort el meu pare, Rafael Padrós de Palàcios, vaig passar a ser el metge del senyor Foix, amb el doctor Alsina Bofill, el seu internista. Jo acabava la carrera i ell portava noranta anys de vida. Era un home que tenia edat per enterrar els seus metges.

Quan tenia alguna dolència, em telefonava. Sovint al matí, entre vuit i

nou. Quan arribava, una vegada es trobava bé, fèiem la xerrada.

Adesiara em deia: «La pobra Gaudiosa, aquí, patint per mi, hi hauries de donar alguna cosa a ella perquè no patís tant». La Gaudiosa és la burgesa, que sempre amb el seu davantal blanc li ha fet de serventa, durant més de trenta-cinc anys. És la persona que potser més ha estimat el senyor Foix. Es tractaven de vós. Recordo les xocolatades que cada any ens feia, al setembre, per acomiadar tota la colla de

Port de la Selva. Però el meu primer record del senyor Foix és darrere la caixa de la pastisseria, donant-me caramels. Sempre tenia un confit a mà. Una vegada mort, a la butxaca dels pantalons encara portava un confit. Ell, també, era llaminer.

Si el primer record és de la pastisseria, el més inoblidable és de les sortides en barca al Cap de Creus, a cala Fornells, a la Cativa, a la Galera. El senyor Foix, sempre al timó, amb barret de palla, xuclant la frescor de les fulles de ginesta. A la barca sempre s'havia de parlar en rodolins, era una norma que havia posat ell. Quan arribàvem a la cala, ell se n'anava a caminar dues o tres hores. Li agradava agafar pedres de les formes més estranyes. A vegades, a la sorra, fèiem «escultures superrealistes» amb deixalles, sota la seva direcció.

A la colla de Port de la Selva ens agradava molt anar en barca amb ell. N'érem molts. En Joaquim Ventalló, amb la seva esposa, els meus pares, els meus oncles, el doctor Esteve Padrós, la seva esposa i els meus cosins, el doctor Artigas, els meus germans i quasi sempre un parell de franceses, madame que Fargas i mademoiselle Bresson. També venia sovint la Gaudiosa i l'inseparable Quimet Cervera.

Recordo, especialment, un dia de l'últim any en la barca «El Freu de la Madella», ara fa deu anys. Anàvem cap al Cap de Creus. Feia una dia molt bé, quan en Quimet va dir: «No m'agrada gens el temps que fa». De sobte, es va girar la tramontana. Les ones eren immenses. El senyor Foix no va deixar el timó ni un instant. Quan vam arribar a Port de la Selva, el vam aplaudir. En cap moment no va perdre la serenitat.

En els darrers anys li agradava que el visitessin els joves i les escoles. Sense perdre mai el sentit de l'humor, deia: «Els nens, ara, aprenen poesia a l'escola amb un tal Foix». Va tenir una mort plàcida. El cor es va aturar. L'última vegada que vaig parlar amb ell va ser el dia del seu aniversari, a les 9 del matí. Es trobava bé. A mi, m'havia donat molts consells. Sempre explicava que s'havia de ser conseqüent fins al final. L'empipava la falta de conseqüència i la barretina. També deia que els catalans no hem tingut fills i que havíem de fer com els polonesos.

Els diaris parlen de la mort de J. V. Foix. Sé que s'ha mort Foix, però sé que em costarà fer-me a la idea que també s'ha mort l'home que vaig tenir la sort de conèixer. □